

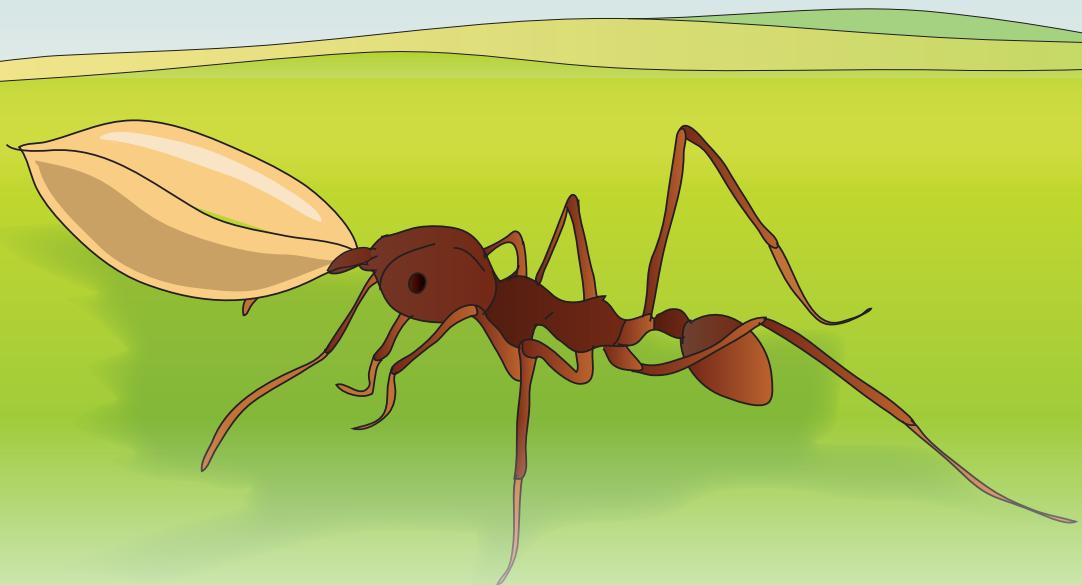
ሰ.መ. 10-12

3ኛ ክፍል

ክስር ደንብ!

በኢትዮጵያ

ትግራይ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԿՈ Ք.ՀԱՆ.Հ.ՀՅ.Ք. (USAID) ՊԻՇԱԿՈ ԴՅԱՊԱՐ
ՖՈՆԻ ՊՄՊԴ.ՀԱԴՐԱՎ ԸՆԴ Խ ՖԵԼՁԵՆ (Save the Children):
ՊԵՆՃԻՑ ԴՐԱՄԱՆՑ ԱԾ ԴՐԱՄԱՆԵ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՆ ԴՅԱԾԵՆ ԴՅԱԾՈ.
ԴՐԱՄԱՆՈՒՄ:

2009 դ.թ.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

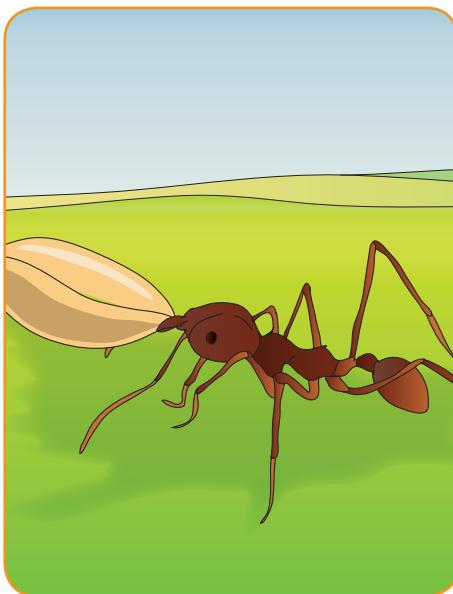

የኢትዮጵያ ደንብ!

3^ኛ ካፍል

ሰመኑ 10-12

አርካች

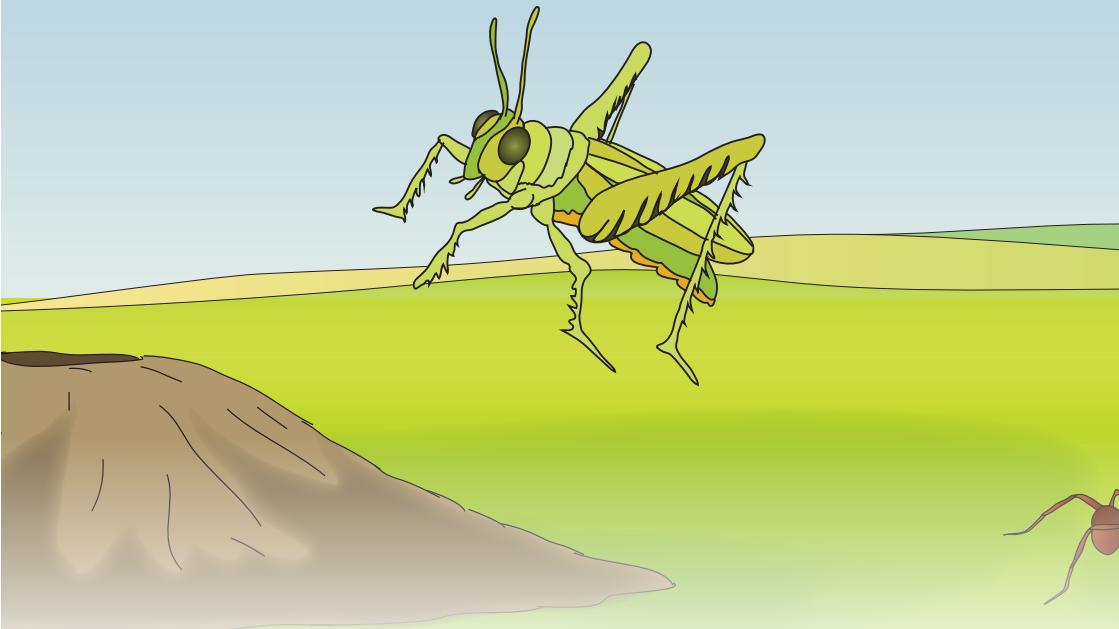
መዘገበ ነውም ሆኖን

እኔ መዕዳዊ በመስረት አዲስ ስርዓት ተሞህርና አተዳለው አጋዥያ ገብብ እኩ:: ተሞክር ነዚ
መዕዳዊ ተጠቃሚው ከእነታት ገብብን መድማቸን ገኩልበብ ይጋኙ መሞህራን ወላደን አድላያ
እኩ:: ስለዚ ነዚ መዕዳዊ ነተሞክር ቁድማቸ ምንባብከጥም:: ፈለማ በፊትጥም አጥል ምድላው·
ንግማሽር ነዘም ነሰሳ መሞርአታት አተማብሩ::-

- ❖ ገምድማቸ ካድልየ ነገሮች አመጣሪያዎች:: ገብብነት:: ተሞክር ገኩልጥም እኩልው::
- ❖ ቁድማቸ ገብብ መድማርከጥም እጥጥ ተሞክር ስተታት ቁድማው መድማቸ ከምልሰ ማብሩ::
- ❖ ነዚ ተሳታፊ በግብር ፍህሪ:: ምልከትን አገልግሎትን ነሰሳ::
- ❖ እብ መዕዳዊ ነገሮች ስተታት ይጋኙ መድማቸ ከምልሰ ማብሩ::

አቶ ቁድማ ገብብ

ዘሰሳ በኋይ በአዳዲስ እንታይ አውጻል ይመስላከጥም?

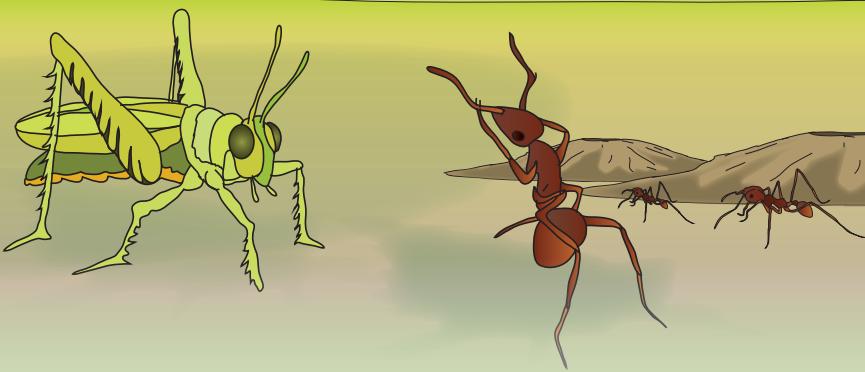
እብ አዲ አጋሪ እብ ከባቢ አዋጅዎልቲ ቤትበር አዲ
ምልከት አንበሳ ነበሩ፡ እኔ አንበሳ ገመልከው አንበር
ንስራስ ሆኖግኝ ነበሩ፡ ከብ ቅዱለ ፍብለ ቅዱለ ምንጥር፡
ምዕቀቻን ምዕገዳርን እምበር ከላኩ አይደልጥን፡ ገዢለቱ
ዘረሰኑ ይበልዕ፡ ገመግኘ ማኩ ማኩ አማካና አይነበን፡

አዲ መዓልቲ ከም ልማዴ ይሞዴን ይዘልልን ነበረ፡፡
እብቱ እዋን አንተ የዚ ጉነጋዢዕ አድልያ ምግባር በይና
ተገናዕዘን ነበረታ፡፡ እኩ ተደኝኩ አነበረ ምግባር እዘዚ ገዢና
ስለዝነበረ አስተማዣ ፍጥረት ተደልይ ነበረታ፡፡

የዚ ነሩ ምግባር ቁጥር ደኝኩ ተብሎ እዋም አዴርፍ ተብል፡፡
ከብሩ፡ ሂጋዜይ እንተረከብዕ እላ ቀለሳለሻ ተብል፡፡
ዕንዲ እላ “አሁን አስተማዣኝ እንተዘረከብ፤ ከብዕ ገዳኬር
ከደኝኩ አይከኩልን፡፡ መን እያ አስተማዣኝ?” በምበራል መለሳ
ቁለሳለሻ በለታ፡፡

ነት ከነታት የወ አንበጣ እብ ለዕለ ቅዕለ ከመኑ፣ ይዕዘን
ነበረ፡ ከበሩ፡ “ቅድሙ ሆይቀምና መን ተሽከማ በለከ? ከማይ
ዘእኔስለከ ለረክናን ግዢና በወውታን በታክንደን
ዘይተከልፍያ!” በለ፡

የወ በወገና “ንስብ ሁቁጥ እኩ! ከማና እንተዘዋወቻን
እንተዘዘለልን ምተሂደሰናን ምተካጻሰናን ነይሩ!” በለቸ፡
የወ ተወቃ እይመፍኬ፡፡ ዓስተዋና ተወቃን ከምተርከበለ
ቻልጥ ነበቸ፡፡ ለለዘ ዘምናር አንበጣ ስለ እለቶ፡፡

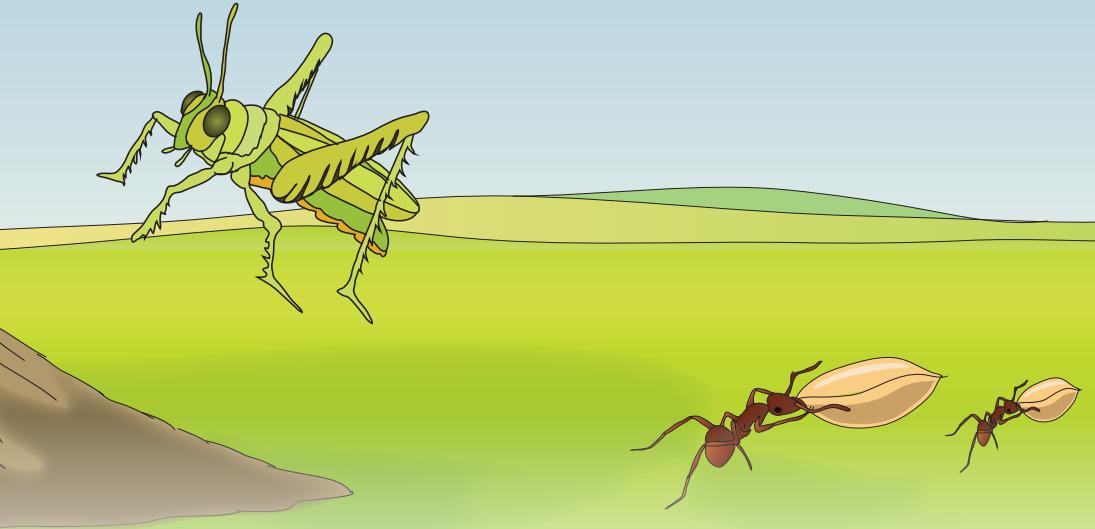
በምቻል፡ “ንጋር ጥን ተባክ አለው፣ ከረምቱ እውን ይመስኝ
አለው!” በላቶ፡ አንበሳ “መን እያ ይጠና ተባክ?” አሉ
አተታ፡ የዚ እውን “ቴባክ ተበሃል’ማ ጥሩ እያ፣ ገዢ እና
እናትለ ይጠና ከረምቱ ይቦኝ ይብል፡ ከረምቱ ፊያል
ዘናብን ቅጽን አለዋ ወቻቱ ስላዝናውን ፍጊራ ከበደ እያ!”
በላቶ፡

ቀዴለ ደማ “ከብቱ እዋን በብላዕ ምግባር ምርከብ
እይከከልኝ፡፡ ስለዚ ቅለበደ በግዢኬ ምእከብ እንድሸር
ዘይትኩል መዓዝ ይኩ ክእከብ?” በለጥ፡፡ እቱ እንበጣ ከረባን
የዕርን ዓዑስ ከንቱ ፊሰቦ፡፡ መጀመሪያ ዓባል ገለጻማ
ለማኔ እለወ! በለ፡፡ ከብሩ ደማ “ንወጣሁ እውን ተባክ
እለወ!” በለ፡፡

ዕንቅ አሉ በዕስናት ዓዑስ ተገረሙ “ድሳራ ከንድይ
መዓልታን ለይተን ዓዑስዕስ ከረምቱ ስዕስ ገምንታይ
ትምኑች? ዓስና ዓስ እናለ እንተዘይከድና ዓስ በፊል
ዘመዕከ ይኩኬል ይኩዎን፡፡ ከረምቱ እውን ከይህልው
ይኩኬል! ደኝም ቅዱ እንተይለና ይኩ እንታይ ከግበር!”
አሉ ፊመመለ፡፡

የወ ሁልኩ አካ፡ ቅድመ አበርሃም አበላ መለሰ ነቱ ስኩሚ
ከተደፍኑ ፈተነት፡ ይቶን እንበር ከበደ በምቻኑ እንበጥ
ከዳፍኑ መለሰ ለመኖቶ፡ እንተኩነ ግኝ ፍቃ ሁልኩ ገደደ፡

አይተ እንበጥ ይማ “ትስምዕና አለኩ ይ? በዛዕባ ይገብ
እናተመኞችና ከበ ዓቃማ ገለቦለ ስራው ምስራው
ከቻዕል እየ አይተበለ፡ እንደሸር አበኩ ከበ ዓለምና
ከበ ተርክበ ዓይነ አንተ ገለኩ ተኩነ አለኩ ማለተ
እያ፡ የግዳስ ምሳይ አበርሃም ገዢዎት እዋ ከበዕከዏ እየ”
በምባል የዘረሰ በዋወ ከተሰራይ ለመና፡

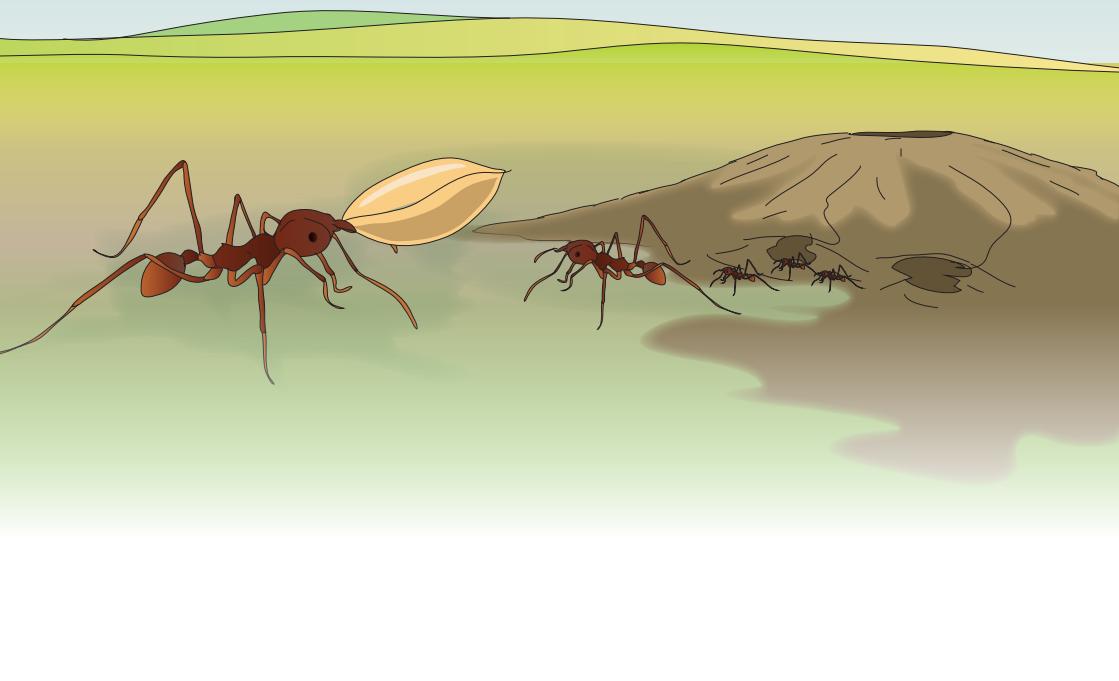
ንኩ በወገኖች “እኔ ነይ ለመማሪ መዓልቱ ጥሩ በዘመንኑ
ከተቀመሳ አለኝ፡ እኔ መዓልቱ ከለኝ መዓልቱ እናውለደት
ሰመን ተኩወን፡ ሰመን ድጋጌ ወርሱ፡ ወርሱ ድጋጌ
ዓመት እናውለደት ጥሩና በኩንቱ ይጠፍኝ፡ ሰላሴ በእዋነ
በወይም ማስፈጸም መሆኑን ገመወጥ!” በለት፡፡

የወ ከብ አንበጣ አገዛ ከምዘይታረከብ ፌላጥ አለ:: ይንሰ
እሉ “ናይ ይባክ እናተሰብና ለመሆኑ ወይ በአግኘ ከንሰርሰ
እለኝ:: የዚ ተመለስ ሰላዘይመዥኩን ሰላዘይዕቦየኩን ጽማሕና
በአዋኑ ከንጥቀመል ይግባኝ!” በለት::

እቱ ህከይ አንበጣ ነታ የወ ስለ እሉዋ:: ይእጋዝኝ ይ
ይኩዎን እሉ ካይረዳ:: የኩ እችበዥዋ:: ይታረፍ ከስጋዝ
እዘን እያሂሳን:: ከብሩ:: “ናይ ለመሆኑ ተወቃቻን ሰካቻን
ናይ ይባክ መንቻን ተምጥቻን ከኩዎን ይኩኬል!” በለቶ
እምራራ::

የወ በስንቅና አንበጣ ተገረመቻ፣ የምስክ ክተዋግዬ
ዘሳሰሩ ግዢ እያወ አጠቃሳ፡ የምስቀበዕት፡ ቁለጥ ክረምቱ
ዝኑና እናደፍእት ጥዣዎች፡ በሽምዎች፡ ክረምቱ
ቁደማዊ የምክታው እናል ቁለጥ አከበት፡፡

እያ አንበጣ ዝማማ ክም ለማዳ ዘአዋርድ አጋሪ በወወታን
ዘላን እሳሰሩ፡፡ የወ እንተትመላለስ “አመድለይ ቤ’ ዓይ!”
ይብል፡፡ ዘስ እንተዕንድር ዘስ “አመድለይ ዕንደኛለ!” ክም
እተብሎ አይፈልጥን፡፡

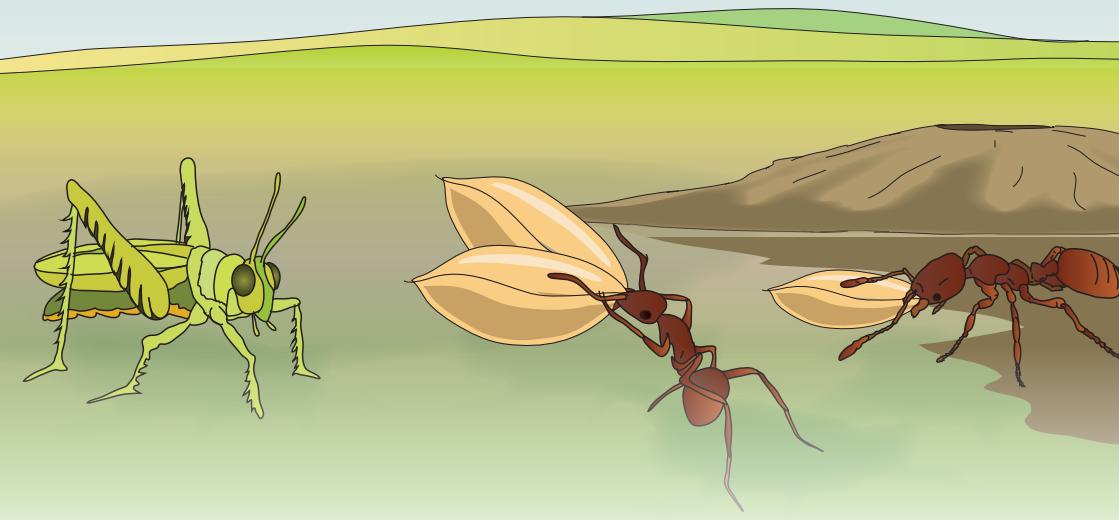
የወ ጉኩረምቱ በኋውን ቁስበት ስላምሁልለ እብ ክረምቱ
አማካች ከነታት አያር እንተመሆ እውን አዴረት ፍጻዻ
አየርጥጥሞን፡፡ የወ ስሙያት ተልሆነ መመጣከትን እብ
አዳከድ ወልቀ ስቦት በበልዕ ከእሉት አጠቃቃማ ጥዘ
ዘለዋጥሞን እያም፡፡

የዚህ አካላም አገዛው ነገር ፍይይሁምን የሚፈለጉትን
ከእነዚህ አለምዎች ፍይይሁ ምስጠር ይመጣል ይፈጸማል
ወጪዎችን ስላዘለምዎች እያለ፡፡ የዚህ ዓይነት ነገር የሚፈለጉትን
ዘመኑ የሚፈለጉትን የሚፈለጉትን በርቱካት ስራውን ተፈጸማል፡፡

ከእኛም ሁኔታዎች እናበት አተው፡፡ ቅዱርን ለይቻልን አያል
ዝኑ እናውረዳ ጉባኤን የሚፈለጉትን የሚፈለጉትን ከዚህ “ፍይ ለመሆኑ¹¹
ከእኛም ሁኔታዎች እና!” ተብሎለ፡፡ አቅዱልቱ እውነን ለገኘ፡፡

ዓመት ዓመት ከምኬ የጋጥም እና አሉ ከይከሰብ እንበጣ
ንኩረምቱ ተክውን ቅለብ አይቀረቡን፡ ለባማት ዘዴ
ግን አብ ምዕቅ ጉዳጃድም ከይኖም አገረ ተከተል
እናተመገቢ ክረምቱ በዘረ ተገም ምስላፍ ቁወሪ፡፡

እንበጣ ትብሎ ትቃርጉም ስኩለ፡ ካብኩ፡ “ከመደ
ዘበልኩ ደንቃኩ እየ!” በለ፡ ቁወሪ ድማ “ምልቻል
ይተረኞ ከሳማ ነይሩኝ!” በለ፡ ነታ መኩራቱ ዘዴ ምዕራፍ
እስፈር፡፡ ተሞጥት ቅስ እናበለ አለበ፡፡ መንቃቄ ተብለ በለ፡፡

እያት አንበጣ በጥምጥኑን ቁርን ማስችል ወዕለ፡ እኔ
ከረምቱ የመና አያል ካነ፡ አንበጣ ጥምጥኑን በስልጻ
ከባውር እያከከለን፡ በምሳር ጥምጥኑን ደንብም ማስበላ፡
ንልመና ፍብ ስራር ዘዴ እምራዳ፡

አንበጥ አብ አኅ ዲን ገለ የዚ በምክንያት ካልምን ፎጻሬ፡፡
የዚ ደማግ ለመኖር አንበጥ ስማግ አብ ለራሱ ቁልቻል
በለት፡፡ ቁድመ እውነት ክምህር ክምህና ክውን እይመናኝ፡፡
በውጭባ፡ “እንታ ዕንደኛለ! ስዘሩ ይረዳሽ?” በለት፡፡

ከብኬ፡ ክም ከይፈለጉት፡ “እዚ አንበጥ ክመይ አንቀ?
በሰላም ይ መሳሰቻ?” እለ አተተቶ፡ እኔ ቁኔሪ
ዘይሁንኩ አንበጥ ደማግ “ንኩረምቱ ክኩውን ስለዘይአከብከብ
በጥምሮት ተሳቅሮ!” በለ፡፡ ከብኬ፡ “ስራቱ ከይበልዕ ደማግ
ካረምቱ ሁኔታ፡ ስለዘሩ ከብኬ ነጥቻ ነቅፃርከያ ፍጻኬ!” በለ፡፡

“እብ ከንደ ተወቻን ዘላን ግዢኩ በዘጋጀለ እብ ስራሕ
እንተተውልሎ ነይርኩ አይምጠሙኝን!” በለት፡፡ ክብሩ፡
ዘክኩሉ ሂሳብ አፈጻጸም ዓብ ስራሕ አተወቻ፡፡ እኔ እንበጣ
መሸፍ ስላዘነበረ እብ ዘላዋ ንይሩ የጠብላዕ ፎመራ፡፡

“ካብረ አደቅቶ ፍጥረት፡፡ ክብሩ ገዝቦ ነገር ከይተሃየ
ተሽከመ ገዢ ተረኑ፡፡ ዓይ እማን እና ደንቃለ
እየ፡፡ ደስረስ ስዘጋዣ ግዢረ በዘጋጀለ ከጥቀም እየ!” በለ
በአፍሪቻን በጣዕሳን፡፡ ነታ ዓይሁም ዓይ አመሰንኑ እናብ
ከይመስ ዓብ ስራሕ ነገራ፡፡ ነቱ ቀይለ ከረምጻ ደማ ስለ
ዓይ በስላም አስተዳደ፡፡

መነበብርና ምስ የዘ አተከሳሰረ ስለዘዴኑን ጥገና በዘጋጀት
ከንጥቀመለ ይግባኝ፡ የዘ ተመለሸ እይመዕኝ፡ የዘ
ዘይዕበ ስለዘዴኑን ከደምም እንሰራተዋም ስራሕቱ ምስ የዘ
እናተከሳሰርና በትልሮ ከንተማብርሃም አለኝ፡ በፍላይ
ድሕሪ ተምህርችን ቁጥጥን ለንበችን ዘዴውና ስጣታት
መቻቻልና በትልሮ ከንሰራከ አለኝ፡ የዘ መዕናዕቴ፡ የዘ
ወዕታ፡ የዘ ተርየት፡ ወዘተ. እልና ፈለፈና ወዕናታዊ
በዘዴኑ መንገዲ ከንጥቀመለ ይግባኝ፡

ነዚያ አስፈላጊ ስታች መልሰ:-

1. ሰራሽ ዘይደንትው ዘነበረ መን እየ?
2. እንበጣን ጉባዕ ዘተከራ ዘነበረ እንታረ እናበለ እየ?
3. ክብሩ እንታ እንታረ ትመሄሩ?

